

АНДРЕЙ КАПИЦА SOS ОТ БЕЗДНАТА

Превод от руски: Цвета Пеева, 1964

chitanka.info

Следи не се виждаха. Степан спря влекача и се измъкна от кабината. Силният напор на вятъра едва не го повали. Той се обърна по навик с гръб към вятъра и започна да се придвижва с едното рамо напред. Като извървя двадесет-тридесет крачки, Степан видя следи... Полузасипани от пресния сняг, те едва се забелязваха. Виелицата се усилваше. Степан се върна, понечи да седне в кабината, но се отказа и избиколи влекача. Ремаркетото на влекача представляваше къщичка. Степан влезе в преддверието на фургона. За няколко минути силният сняг се бе набил във врата му, в пазвата на полярния му костюм. Вратата на преддверието се отвори и на прага се появи глациологът^[1] Сергей Комов.

— Какво се случи?

— Страшна виелица. Следите почти не се виждат, май тук ще нощуваме.

Влязоха във фургона. В малкото тясно помещение беше топло и уютно. Сергей дръпна стърчащите от наровете пети.

— Слизай! Пристигнахме.

От наровете се зачу недоволено мърморене и след няколко минути на мястото на петите се появиха две глави. Брадатата физиономия на радиста Жора Солуквелидзе и слабото сънено лице на сеизмолога Леонид Тапарков.

— Защо спяхме? — в един глас запитаха и двамата.

— Следите почти не се виждат, ужасна виелица. Степан предлага да нощуваме тук.

— Колко остава до Тихая? — запита Леонид.

— По километража около двадесет километра — отвърна Степан.

— Да, закъсахме в най-лошия участък — кимна Жора.

Всички се смълчаха. Да се движат слепешката не биваше, наоколо им имаше дълбоки пукнатини, а в същото време до базата оставаше само час път.

За този ден мечтаеха през трите месеца на похода и ето, когато оставаха двадесет километра, спряха. Два дни вървяха по следите на миналия оттук преди седмица тракторен влак от шейни. Сега пресният сняг бързо заличаваше следите. Движеха се по тесен „коридор“ между дълбоки пукнатини, които дебнеха влекача като вълчи ями.

— Може би ще се промъкнем — неуверено предложи Жора. — Есента преминахме оттук в такава виелица, че после всички се чудеха. Наистина Каробов ни тръсна едно наказание, но по-добре мъррене, отколкото да киснем тук.

Сергей Комов беше назначен за старши — сега трябваше да решава.

— Няма да рискуваме. Обръщай влекача срещу вятъра — рече Сергей на Степан.

— Всъщност, ти май си прав — подкрепи го Леонид, — въпреки че би могло да опитаме да се промъкнем, ако... — той се замисли.

Леонид беше млад научен работник и макар да нямаше още степени и звания, притежаваше изобретателност и ум на изграден учен. Енциклопедичната му памет и класическата „професорска“ разсеяност допълняха този портрет. Сергей беше уверен, че Леонид сега обмисля начин как да прекарат влекача през зоната на пукнатините. Той винаги завиждаше на способността на Леонид да намира неочаквани решения.

— Стига сме умували! Степан, хайде по-бързо, че Жора след петнайсет минути ще има връзка с Тихая — трябва да им предадем къде ще нощуваме.

Степан излезе навън. Вятърът виеше още по-силно. „Охо! Тридесет метра в секунда“ — помисли си той. Влезе в кабината, включи първа скорост и заобръща влекача и ремаркетото срещу вятъра.

Степан не разбра веднага какво се случи. Нещо го тласна силно напред, изтръгна лостовете от ръцете му и го отхвърли на пода. Тялото му олекна, а после със сила се притисна към пода. „Падаме! — мярна се в главата му. — Пукнатина!“

Всичко затихна, за миг влекачът спря, сякаш увисна. Степан хвана здраво лоста на скоростната кутия. Неочаквано влекачът отново се разтресе, задържа се, после пак запропада. Това се повтори няколко пъти. Степан с ужас зачака кога най-сетне ще свърши. Но ето влекачът се затресе за последен път и замря. Степан се ослуша. Пълна тишина. Надигна се и стана. Кабината се бе преобърнала, таблото с уредите и лостовете се оказа отдолу. Влекачът висеше с радиатора надолу.

Фаровете бяха угаснали. Степан напипа копчето и запали осветлението в кабината. Лявата врата липсваше, явно се бе откъртила.

Степан подаде глава. Точно насреща му се белееше стена, покрита с едри кристали лед. Слабият лъч на фенера зашари надолу и нагоре по нея. Все същата стена, губеща се някъде в мрака. Измъкна се през вратата и се покатери на покрива на кабината, а оттам се прехвърли върху фургона, с мъка се добра по покрива до входа. Вратата на фургона беше широко разтворена. Степан се свлече долу. Вътре беше тихо. Почти в същия миг Степан чу сподавен стон. Лъчът на джобното фенерче освети невъобразим хаос. Всички предмети, чувалите, шкафовете с уредите се бяха струпали в пространството между нарoвете. Най-отгоре лежеше таблото с радиоапаратурата и сеизмостанцията. Целият този товар, изглежда, бе затиснал момчетата в междината между нарoвете. Степан опита да повдигне таблото, но то само леко помръдна. Отдолу отново се зачу стон. Напрягайки всички сили, Степан се помъчи да го премести. Най-сетне успя. Измъкна няколко чувала и сандъка и видя нечий крак, обут в унти^[2]. Кракът слабо пошавна. След няколко минути Степан успя да измъкне Сергей. Той явно не разбираше какво става наоколо и когато Степан го положи на нара, Сергей само клатеше глава и се озърташе с безсмислен израз на лицето.

Степан продължаваше да измъква предметите, затиснати между горните и долните нарoве. Когато с мъка издърпа чувала с въглищата, под него видя Жора. Ръката му, извила се неестествено в рамото, му причиняваше силна болка.

Отдолу се зачу стон.

— Леонид! — Сергей вече бе дошъл на себе си.

Сега двамата заедно започнаха да издърпват Леонид. Той бе пострадал най-много, защото бе притиснат до стената и смазан от целия товар, изтърсил се отгоре му. Леонид беше в безсъзнание.

— Гръдният му кош е здравата премазан и е ударен в главата, ръцете и краката му са цели, а за ребрата не отговарям... Дай да ти наместя ръката — обърна се Сергей към Жора.

При рязкото извиване на ръката от устата на Жора изригна вулкан от грузински ругатни.

— Какво се случи? — запита Сергей.

— Пропаднахме в пукнатина — отвърна Степан. — Осветих с фенерчето нагоре и надолу — краят ѝ не се вижда. Заклецили сме се, висим между небето и земята.

Сергей и Степан прегледаха пълзешком влекача. Фургонът почти не бе повреден — при падането влекачът се бе заклецил с веригите, изравяйки в стените дълбоки бразди. Тези бразди именно бяха смекчили удара.

Най-после Жора завърши приготовленията за радиопредаването и зачака часа на диспечерското съвещание в етера. След петнадесет минути той решително включи приемника. Лампичките, осветяващи скалата, засветиха слабо. Жора завъртя копчето на настройката. Едва доловимият шум в слушалките не се прекъсваше от никакви сигнали. Завъртя по-бързо копчето на настройката, минавайки от един диапазон на друг. Навсякъде се чуваше само шумът на фона и нищо друго. Жора вдигна глава и свали слушалките.

— Нищо не се чува, не мога да уловя нито една станция.

— Изглежда сме пропаднали дълбоко в леда — рече Сергей.

Жора включи предавателя, умформерът забуча, лампичките на скалата светеха още по-слабо, а контролната неонова лампичка на антената едва припламваше, когато Жора натискаше телеграфния ключ. Той бързо предаде съставената от Сергей къса радиograma и изключи радиостанцията.

— Спукана ни е работата — промърмори Жора. — Май дълбоко сме пропаднали.

— Анероидът^[3] е строшен, а хипсотермометър^[4] нямаме, трудно ще определим дълбочината — отвърна Сергей, — макар че можем да опитаме по температурата на леда. Наистина не много точно, но все пак е нещо.

Сергей измъкна малка кутийка, в която беше монтиран мост за измерване на съпротивленията, и малка бобина, за единия край на която бе запоен термистор — полупроводниково съпротивление,менящо рязко свойствата си от температурата.

Сергей и Степан се измъкнаха от фургона. Сергей проби със специален свредел дупка в твърдата ледена стена и пъкна в леда термистора. След като съедини двата други края с уреда, той завъртя дръжките на моста, които, изщраквайки леко, заемаха положения,

съответстващи на съпротивлението на термистора. Сергей погледна диаграмата, залепена върху капака на уреда.

— Минус два градуса.

— Е и какво означава това? — запита Степан.

— Намираме се приблизително на около шестстотин метра дълбочина.

— Охо! — поклати глава Сергей. — Ще трябва доста да се катерим.

— По тези стени без специални куки и съоръжения дори алпинист не би се изкатерил.

— А каква е тук дебелината на леда? — запита Степан.

— Около шестстотин-осемстотин метра.

Степан подсвирна.

— Надолу двеста, нагоре шестстотин — мрачно заключи той.

Внезапно в настъпилата тишина се зачу въздишка, по-скоро някакво движение във въздуха.

— Чу ли? — запита Сергей, кой знае защо шепнешком.

— Какво е това? — прошепна Степан.

— Не знам... Ледникът, навярно...

— А няма ли да ни сплеска в тоя капан, ако пукнатината започне да се свива?

— Едва ли. Ледът пълзи със скорост от няколко сантиметра в денонощие, а пукнатините се свиват още по-бавно. А сетне, може би тя се разширява... — Сергей изведнъж се запъна, разбрал, че ако пукнатината се разшири, ги заплашва ново проваляне.

Вратата на фургона неочаквано се разтвори и се появи главата на Жора.

— Леонид дойде на себе си — изтърси той и изчезна.

Спуснаха се бързо във фургона и веднага видяха очите на Леонид, вперени въпросително в тях.

— Какво се случи, момчета?

Всички мълчаха.

— Пропаднахме в пукнатина — отвърна накрая Степан.

— И какво от това, нали не ни е за първи път? — запита учудено Леонид.

— Тъй май за първи път — и Сергей му разказа какво се бе случило с тях.

След малка пауза Леонид каза на Жора:

— Радиовръзка не може да имаме. Няма защо да опитваш. Ледът екранира радиовълните.

— Как се чувствуваш? — попита го Сергей.

— Зле. Опитай се да измериш дълбочината на пукнатината, а ние ще се заемем с друго. Хрумна ми как да определим височината, на която се намираме.

Сергей намери кълбото с канапа и се покатери горе. Леонид се обърна към Жора:

— Извади от аптечката термометъра, шишето с етера и няколко кубчета сух спирт.

По указание на Леонид Жора изплете от жици малка кошничка, в която постави шишето с етера, пъкна в него термометъра, закрепил го така, че живакът да не опира до етера, и запали под шишето кубче сух спирт. Из фургона се разнесе сладникавата миризма на етера. След пет минути Жора съобщи на Леонид:

— 34,3 градуса.

— На морското равнище етиловият етер кипи при 34,6°, значи височината тук е горе-долу същата.

Отгоре се зачу гласът на Сергей.

— Дълбочина петдесет и два метра, дъното твърдо, прилича на камък.

— Отлично — отвърна Леонид. — Жора, тръсни термометъра, завържи нашия уред за канап и го пусни с горящия спирт петдесет метра надолу. Поддръж го около пет минути и го издърпай. Термометърът е максимален^[5], значи показанията му няма да се изменят, докато го издърпаш.

След двадесет минути Жора тържествено обяви:

— 34,5 градуса.

— Значи, за петдесет метра две десети от градуса? Излиза, че се намираме на около седемдесет и пет метра над морското равнище, а дъното на пукнатината е приблизително двадесет-тридесет метра над морското равнище. Значи, падали сме около седемстотин и петдесет метра. Трябва да се спуснем на дъното — и обръщайки се към Сергей, Леонид добави: — Спуснете се двамата със Степан.

— С какво? Нямаме такова въже — отвърна Сергей.

— Ще използваме въжето на лебедката — предложи Степан.

— Точно така — зарадва се Леонид. — Да, между впрочем на този, който измисли начин да се свържем с Тихая, ще бъде връчена премия — една цигара „Беломорканал“.

Момчетата бяха вече от два дни без цигари, затова Сергей учудено погледна Леонид.

— Слушай, а в аванс не може ли да получим твоята цигара? Ей сега ще си я разделим помежду си.

— Няма да го бъде — отвърна Леонид, — нали ви е нужен стимул.

— Че малък ли стимул е да се измъкнем оттук? — язвително забеляза Жора.

— Конкурсът е обявен, премията определена, срокът на конкурса не е ограничен. Жури ще изберем после, така че, залавяйте се за работа.

Измина още едно денонощие. Леонид се чувствуваше вече значително по-добре. Сергей и Степан разглобиха лебедката и освободиха стоманеното въже. Жора успя да измайстори подвижни стъпала — скоби. Като се стъпеше върху тях, те здраво захапваха въжето, а отслабеше ли се натискът, се плъзгаха надолу по него. Най-после завършиха подготовката. Сергей и Степан облякоха пуловери, полярни костюми и завързаха на краката си подвижните стъпала. Сергей сложи раницата на гърба си с прости уреди за изследване на пукнатината, подаде краката си извън влекача, напипа със стъпалата въжето и щом усети твърда опора, започна да се спуска по него. Скоро го последва и Степан.

Жора им осветяваше пътя с лампа, направена от консервна кутия, завързана за въже.

Степан се огледа. От двете му страни искряха като скъпоценни камъни кичури ледени кристали. Надолу пукнатината се разширяваше и след малко стените ѝ вече едва се виждаха.

„До стените има около десет метра“ — забеляза на ум Степан. Влекачът явно се бе заклецил в малка теснина.

Изведнъж някъде встрани се зачу въздишка, по-силна, отколкото първия път. Сега се долавяше и някакво свистене и съскане.

— Чу ли?

— Навярно леденият дух — пошегува се Сергей. — Сега ще видим кой въздиша.

Лампата достигна дъното на пукнатината.

— Камъни — рече Степан и скочи долу.

Сергей се спусна след него. Те стояха на дъно, осеяно с дребни и едри валчести камъни.

— Морени — забеляза Сергей. — Ледникът ги влачи със себе си.

Той свали раницата си, измъкна факела, заля го със соларово масло^[6] и го запали. Стана по-светло. На около тридесет метра забелязаха някаква тъмна маса. Когато я приближиха, неволно трепнаха. Безформената маса се оказа тяхната сондажна къщичка. От страшния удар металните части на конструкцията се бяха сплескали и изкривили, дъските се бяха превърнали в трески, отгоре лежеше сравнително слабо повредената метална шейна, върху която бе сглобен сондажният фургон.

— Да, здравата ни провървя, че пукнатината се стеснява. — Сергей се извърна към Степан. — На кайма щяхме да станем, ако влекачът не се бе заклецил в стените.

Внезапно зад гърба им се раздаде шум, някакво свистене, бълбукане. Тръгнаха по посока на шума. Сергей извади ракетния пистолет и го зареди с осветителна ракета. Шумът така рязко прекъсна, както се и появи.

— Внимавай, Сергей, да почакаме, докато пак зашуми.

Свистенето се раздаде неочаквано, премина в клокочене — някъде съвсем наблизо, само на няколко метра в тъмнината. Сергей вдигна пистолета. Изстрелът проеча оглушително. Бялата ракета се изви нагоре, описа наклонена дъга и освети всичко наоколо. Това, което видяха, беше потресаващо красиво. Те стояха сред огромна пещера. На около тридесет метра над тях сводовете на купола се съединяваха. Стените, подпиращи свода в правилен кръг, имаха няколко отвора, нещо като арки в готически стил. Зад тях личаха още помещения и пещери. А на петнадесет-двадесет метра точно пред тях от скалата бликаше бял фонтан, обвит в пара. Ракетата угасна и всичко отново потъна в мрак.

— Гейзер, истински гейзер, долина от гейзери под леда! — възхитено възкликна Сергей.

Бавно се придвижиха напред. Шумът започна да стихва и когато стигнаха мястото, откъдето бликаше фонтанът, парата се бе разнесла и те видяха само малко възвишение от бял камък. В средата му имаше кръгъл отвор, от който спокойно шуртеше вода.

Тръгнаха надолу по ручейчето. То скоро изчезна под камъните. Разгледаха втората зала. Тя се съединяваше с цяла редица от зали, издълбани от водите на ледника. След известно лутане попаднаха пак в първата зала и съзряха в далечината ярката точка на горящата лампа.

Изкачването мина благополучно и след няколко минути те вече седяха във фургона.

— Момчета, там под леда може да се построи станция с всички удобства.

Сергей с увлечение кроеше планове за бъдещето, забравил сякаш, че собственото им положение далеч не е блестящо. Погребани на тази страшна дълбочина, те нямаха никаква възможност да съобщят в Тихая за положението си.

Неочаквано Леонид се обърна към Жора:

— В касетката на осцилографа има цигара. Донеси ми я.

Всички се извърнаха към Леонид.

— Какво?! Че ти нали не пушиш — смаян промълви Жора.

— А мога ли да получа обявената премия? — усмихна се Леонид.

— Искаш да кажеш... — удивен започна Сергей.

— Да, струва ми се, че открих начин да съобщим в Тихая къде се намираме.

Изведнъж подът под краката им се разтресе.

— По дяволите, пак пропадаме! — прошепна Степан.

— Да, спукана ни е работата, трябва да се пренесем долу, в пещерата, и то по-бързо.

— Бързо изхвърляйте дюшеците, спалните чували и се спускайте долу — заповяда Леонид.

— А ти?

— Аз ще яхна Степан, ще издържиш ли, а Стъопа?

— Разбира се.

— Тогава бързо.

От време на време фургонът се разклащаше и пак започваше да се свлича.

— Жора и Сергей да се спускат. Стъпалата ще изкачим по въжето на лампата.

Солуквелидзе и Комов се спуснаха благополучно. Степан завърза китките на двете ръце на Леонид. Леонид прегърна със завързаните си ръце Степан за шията и Степан бавно се запуска надолу. Въжето потрепваше. Явно влекачът продължаваше да се свлича. Долу се виждаха светлинните от факлите на Жора и Сергей.

Степан се задъхваше. Ръцете на Леонид притискаха гърлото му. Събра последни сили и продължи да се спуска със затворени очи. Чувствуваше, че още малко и няма да издържи, ще полети надолу.

Изведнъж почна да диша по-леко. Отвори очи и се обърна. Сергей и Жора сваляха внимателно от гърба му Леонид.

— Сега бързо встрани! — викна Жора.

Изтичаха навреме към гейзера. Раздаде се някакъв шум, а в следващата секунда оглушителен трясък. Двадесеттонният влекач се сгромоляса върху камъните. На мястото, където падна влекачът, лумнаха пламъци, които все по-ярко осветяваха безформената купчина от желязо и дърво.

— Соларовото масло! Бидоните са се пробили, бързо да бягаме! — извика Жора.

Огнените езици пролазиха по камъните към краката им. Двамата със Сергей понесоха Леонид и затичаха навътре в пещерата. Бушуващите пламъци осветяваха пътя им.

Положиха Леонид на камъните, като постлаха единствения спален чувал, който бе успял да спаси Жора. След час огнят започна да стихва, но димът, изпълнил първата зала, запрониква във втората. Бяха принудени да отстъпят в третата. От тук даже не се виждаха отблясъците на пожара.

След пет часа им се стори, че димът се разреци. Сергей и Степан отидоха да разузнаят.

От влекача бе останала безформена маса, от фургона — само тлеещи останки. Всичко бе унищожено.

— Само един спален чувал... никакво продоволствие, вода колкото искаш, гориво и дърва — никакви. Наистина имаме гейзери и купчина обгорял метал. Не е кой знае какво, но може да се живее. Хайде, най-напред трябва да предадем в Тихая къде се намираме — завърши неочаквано Леонид.

В Тихая настроението на всички беше потиснато.

На аероснимките, направени в района, където предполагаша, че е изчезнал влекачът, имаше много следи и всичките неочаквано се прекъсваха, затрупани от снега.

В същия район група пиротехници извършиха серия силни експлозии. От взривната вълна се срутиха няколко снежни моста, но това бяха пукнатини, известни от по-рано и не представляващи опасност за влекача. Аеромагнитолозите опитаха да направят магнитни снимки на района, но също без резултат.

Особено тежко изживяваше изчезването на влекача Саша Яблочкин, сеизмологът на експедицията, близък приятел на Леонид Тапарков. Той ходеше от време на време при началника на експедицията и му предлагаше фантастични проекти за издирването на изчезналия влекач. Стигна дори до там, че предложи да се разтопи краят на ледника.

Саша бе проявил вече свалената снощи от барабана осцилограма и промивайки я с вода, хвърли по навик поглед на записаните криви. Неочаквано трепна — микротрусовете изведнъж бяха рязко изменили характера си. Редуваха се през еднакви интервали, даже с някаква сложна закономерност: 10, 10, 10 минути, после интервал от 15 минути, после микротрусовете имаха три интервала от по 30 минути и пак 15, сетне три пъти по 10. Странно, много странно! Сякаш нечия ръка предизвикваше микротрусовете. Саша трепна. Нечия ръка? Разбира се, та това е сигналът за бедствие „SOS“. Трескаво започна да нанася на хартията точки и тирета.

/.../— — —/.../... —/· — ·/.../... —/

Взе от масата справочника и намери сигналите на морзовата азбука. СОСУРСУ. Странно, защо УРСУ? Спомни си, че радистите си имат условен буквен код, позволяващ им да съкращават текста.

Вдигна слушалката и позвъни на Житков.

— Олег Николаевич, какво означава по вашите кодове съчетанието „УРСУ“?

— Нищо. УРСУ е сигналът на Солуквелидзе.

Саша изскочи от сеизмичния павилион и притискайки към гърди мократа сеизмограма, хукна към къщата, където живееше Каробов.

— Намерих ги, Семьон Семьонович, ето ги — той протегна измачканата сеизмограма и задъхвайки се, му разказа за откритието си.

Семьон Семьонович погледна сеизмограмата и попита:

— Тази сеизмограма е от завчера, а къде е вчерашната?

— Не е проявена още.

Саша излетя като куршум от стаята. Семьон Семьонович позвъни на геолога на експедицията Галубьов, после почука няколко пъти на стената. От съседната стая се появи Житков.

— Я погледни — и Семьон Семьонович подаде на Житков листа, на който Саша бе записал сигналите.

В този момент се почука на вратата и влезе геологът на експедицията Пьотр Теодорович Галубьов.

— Кажете, Пьотр Теодорович — запитва го направо Каробов, — може ли човек изкуствено да предизвика земетресение.

— По принцип е възможно. Например подземните атомни експлозии, дори и обикновените мощни експлозии са аналогични на земетресенията.

— Не, не това. Може ли Комов и групата му да предизвикат не един, а няколко слаби труса, разтърсвайки земята, както телеграфният ключ? — и Каробов му подаде сеизмограмата.

— Невероятно, но изглежда, че е така — констатира Галубьов.

Вратата се разтвори широко и на прага се появи Саша. В ръката си държеше още една мокра лента.

— А, ето къде сте били, Олег Николаевич? — възкликна той, обръщайки се към Житков. Записвайте: точка, точка, тире, интервал... — и той издиктува серията сигнали.

— „На юг 20 км, 800 м“. Тоест: „Намираме се 20 км на юг от Тихая, на дълбочина 800 метра“, — развълнувано произнесе той.

— Семьон Семьонович, можем да ги засечем от двете сеизмични станции — предложи Саша. — Дайте ми вертолет, аз ще излетя, ще прегледам записите и ще успеем да ги засечем...

Планът на Леонид беше остроумен. Гейзерът при изригването си възбуждаше съвсем слаби трусове. През зимните нощи в Тихая заедно с Яблочкин те се бяха заседявали с часове над лентите с непонятните микротрусове. Сега бе открил източника им.

Спомни си как веднъж на един филм за Исландия бе видял, че туристи предизвикват изкуствено изригване на гейзери просто като хвърлят в отвора им парче скала.

А ако накара гейзерите да изригват в определен ритъм по морзовата азбука?

Решиха веднага да започнат опитите.

Сергей и Степан се приближиха към най-големия гейзер. Той току-що бе престанал да изригва и водата тихо шуртеше от отвора му. Сергей вдигна камък колкото килограмова консервена кутия и го хвърли в отвора. Отбеляза времето по фосфоресциращия циферблат на часовника си. След малко водата заклокочи и изригна стълб от пара и вода. Почака, докато гейзерът се успокои, и повтори опита. Гейзерът реагираше след около минута и половина. Повториха опита с гейзера от другата зала. Той реагираше след две минути. Двата малки гейзера въобще не реагираха на камъните.

Споделиха с Леонид данните от наблюденията си и заобсъждаха текста, който трябваше да предадат. Всички бяха съгласни, че първата дума трябва да бъде SOS. Ако Яблочкин обърне внимание на промяната в поведението на микротрусовете, той ще съумее да види зад ритмичния сигнал известния на всички малчугани сигнал за бедствие.

След половин час Степан и Сергей седяха до двата гейзера с приготвените камъни.

— Сергей да се приготви! — завика от мястото си Леонид, като гледаше часовника си. — Хвърляй! Степан да се приготви! Хвърляй!

Командите се раздаваха в продължение на много часове подред през 10, 15, 30 минути. Първата „сеизмотелеграма“ предаваха около седем часа. После направиха почивка, по това време Яблочкин в Тихая обикновено сменяше лентата. След това продължиха предаването, като съобщиха местонахождението си.

Първата „нощ“ след почти две денонощия бодърствуване мина спокойно. Всички спяха измъчени от работа и бурните събития. Само Леонид не спеше и премисляше за кой ли път вече различни планове за

спасяването им. Той познаваше добре Саша и вярваше твърдо: ако сеизмографите са записали възбужданите от гейзерите микротрусове, ще ги намерят. Ако...

Внезапно на Леонид му се стори, че чува далечен вой. Нима халюцинира? Не, воят продължаваше, той ту се извисяваше, ту се снишаваше.

Сирена! Сирената на спасителите.

Разтърси лежащите до него Сергей и Жора. Сергей измърмори нещо на сън и продължи да спи. Жора въобще не реагира.

Не бива да губи нито минута! Леонид залази надолу по ручея, горещата вода пареше ръцете му, но той продължаваше да лази.

Ето възвишението, откъдето изригва гейзерът. Изведнъж Леонид чу засилващо се клокочене. Ей сега ще започне изригването. Трябва да избяга встрани, иначе жив ще се свари. Скочи, притича няколко крачки. Спъна се в камък и падна. Дойде на себе си след няколко минути. Беше тихо. Къде е, защо бе тичал?

Да, сирената! Ако не отговори, те могат да си отидат.

Но как? Да вика е безполезно: няма да го чуят. След падането бе загубил ориентировка. Къде е изходът към пукнатината? Къде лежи разрушеният влекач? Пак се зачу далечният вой на сирената.

Неочаквано Леонид долови слаба миризма на изгоряло. Извърна глава — миризмата леко се усили. Тръгна по посока на миризмата.

Най-после се спъна в нещо твърдо. Протегна ръка и напипа влекача. Леонид се наведе, намери камък и заудря с него по металния му борд. Три къси удара, три дълги...

Изминаха няколко минути.

— Повторете сигнала — заповяда Каробов.

Отново тревожният вой на сирената се разнесе над снежната равнина на Антарктида.

— Пригответе хората за изследване на пукнатините и продължавайте да търсите други пукнатини — нареди Каробов.

В този миг тези, които стояха до пукнатината, дочуха далечни удари: три точки, три тирета, три точки. Сигналят за бедствие, известен на всички малчугани.

[1] Глациолог — специалист по изучаване на ледовете. ↑

[2] Унти — високи кожени ботуши. ↑

[3] Aneroid — уред за измерване на атмосферното налягане (метален барометър). ↑

[4] Хипсотермометър — прибор за определяне на атмосферното налягане по температурата на кипене на водата. ↑

[5] Термометр максимальный (рус.) — използва се за определяне на максимално достигнатите температури за даден период от време. ↑

[6] Соларово масло — нефтен продукт, гориво за трактори. ↑

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 9 от 1964 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.